

1984

XXVI. ŠP (5.–10. 6.)

Opět bienále, zároveň jako „nesoutěžní přehlídka“: postoupilo na ni čtrnáct inscenací z předcházejících okresních a krajských kol, jichž se zúčastnilo více než sto souborů. V mezidobí dvouletého soutěžního intervalu proběhla další Dílna ŠP, tentokrát v Brně – a Písek 1984 trval čtyři dny: třináct přehlídkových představení, tři inspirativní, čtyři divácká fóra...

Tento ročník, jak uvádí AS, přinesl řadu zajímavých či nových tvůrčích postupů. Především v inscenaci souboru Paraple Praha (na ŠP potřetí) s variací Cervantesova románu *Kichotáni* (režie Luděk Richter), hledající „donkichotství v nás – v současném životě“, navíc s mimořádně kvalitním a rafinovaným využitím výrazových prostředků. Inscenace věrná Cervantesovi, ale také aktuálně naléhavá. Inscenaci *Oidipus podle Sofokla* uvedl DK Jirásek Česká Lípa (počtvrté na ŠP) – činoherní soubor vycházející z Grotowského metod a s výraznou autorskou dramaturgií. Vedle toho vystoupily soubory, které „asi měly zůstat doma“, jak v AS poznamenává Jan Vedral...

Některá představení představovala poněkud konvenční a formální hledání originality. Např. inscenace LŠU Žerotín z Olomouce *Láska, ó láska, mocná čarodějko* podle Jaroslava Haška či Studio P z Jindřichova Hradce (potřetí na ŠP) s poněkud „krotkou“ inscenací pohádky Jana Wericha *Fimfůrum*. Představily se také dvě absolventky Lidové konzervatoře východočeského kraje při KKS Hradec Králové s hrou Oscara Wilda *Strašidlo cantervillské* a rovněž Divadlo X Brno (na ŠP pravidelně od roku 1976) s „pokusem o vytvoření naivního hudebního divadla“, se středověkou *Komedií o Františce, dceři krále anglického, těž o Honzíčkovi, synu kupce londýnského* v režii Zdeňka Turby Čecháčka a s hudbou Jiřího Bulise. Vedral připomíná také inscenaci A-studia Praha v režii Ondřeje Pavelky a Evy Salzmannové *Píseň sobů* na motivy románu *Země je hříšná píseň* finského autora Timo K. Mukky – okouzující hlavně „nezkušenou čistotou herectví“, a dodává, že „hraní si pro hraní sluší dětem, ale od autorského netradičního divadla má divák právo očekávat víc“. Navíc ještě připomíná, že „chrlení nápadů bez ohledu na myšlenku [se] demaskovalo ostatně jako nebezpečný společenský jev“ např. také v groteskní koláži představitele „středoškolského humoru“ souboru Duha Bechyně *Stříbrný tácek* (E. Machart), kde „infantilní hravost zastírající bezmyšlenkovitost byla nejen prostředkem, ale i tématem“, což v podstatě odpovídá „charakteristickým projevům normalizační doby“.

DS Josefa Skřivana Brno uvedl *Expedici* podle *Medvídky Pí* (A. Milne – Pavel Veselý), soubor Lampa Veleobce sdružení obcí baráčnických Praha představení podle sci-fi textů Stanislaw Lema s názvem *Mellem*. Dobrý ohlas mělo činoherní divadlo D3 Karlovy Vary (častý účastník JH) s hrou Zdeňka Šmída a Anny Frankové podle karlovarských legend *Mezi dvojím zasyčením kopy*; také inscenace *Bersidejsi* pražského výtvarného divadla Kolotoč našla své obdivovatele. Vystoupil i vojenský soubor VÚ Vráž delegovaný z ASUT s inscenací *Přítomnost* a soubor Fópa z Karviné (vznikl na popud těšínského Teatrzyku) s představením podle Williama Shakespeara *Macbeth*.

Jako „studiovou a inspirativní inscenaci“ uvedlo pražské Divadlo na okraji předpremiéru hry *Důvěřivé smlouvání s osudem* (v tištěném programu bylo uvedeno jako Jack London – Zdenek Potužil, *Návod, jak hledat zlato*), vystoupili v ní Miki Jelínek, Lenka Machoninová, Eva Salzmannová a Ondřej Pavelka s Lubošem Veselým. A o zpestření přehlídky se postaralo slovenské Kremnické divadlo v podzemí se satirickou klauniádou Jána Fakľy *Smetisko*, hrou „ze života potkanů“.

Opět výstava *Poezie ve fotografii* či projekce filmů studentů FAMU (mj. Karla Smyczka, Vladimíra Merty), inspirovaných literárními předlohami – Hrabalem, Pavlem, Šukšinem ad. Odborný seminář *Mimoestetické funkce divadla* vedla psycholožka J. Turbová, byl ale určen pouze pro omezený okruh vyspělejších divadelníků. Novinkou byla *Divácká fóra*, bohužel ale nemohla nabídnout dostatečný časový prostor, takže se v diskusi na inspirativní představení vůbec nedostalo... V lektorském sboru zasedli Zdeněk Turba Čecháček, Vlasta Hofmannová, Vladimír Just, Luděk Richter, Vlasta Smoláková, Vítězslava Šrámková a Jan Vedral, pro účastníky byl připraven metodický materiál, jehož autoři Petr Pavlovský a Luděk Richter představili možnosti a prostředky současného autorského divadla.

Zpravodaj se skvělou redaktorkou Michaelou Grimmovou uvedl anketu, v níž třicet předních tvůrců netradičního divadla, mj. Pavel Fiala, Arnošt Goldflam, Hubert Krejčí, Lumír Tuček, Radim Vašinka, Miroslav Lopatka, Ivan Rajmont, Jan Schmid, Jiří Suchý, Evald Schorm a další připomínalo několik generací českého divadla zvláště z 60. let, o nichž se oficiálně mlčelo. Také nabídl rozsáhlé rozhovory s Janem Bornou, Luděkem Richterm, Jánem Fakľou, Zdeňkem Potužilem či Vladimírem Justem, který tu navíc prezentoval svou právě vydanou publikaci *Proměny malých scén* (Mladá fronta 1984). Jako pozorovatelé přijeli hosté z NDR, NSR, Maďarska. Polska a Rakouska.

Programově pracovní ráz přehlídky nabízí jedinečnou příležitost, jejíž metodický dopad na soubory a seminaristy není ještě jimi samými plně využit. Na přehlídce se o nic nesoutěží a nikam nepostupuje, při rozborech představení tedy nejde o to vynášet autoritativní soudy, dávat souborům dobré rady a ušedřovat dílčí výtky, ale nabízí se možnost rozebrat zhlédnutá díla a díla z nejrůznějších aspektů, uvést je do různých souvislostí a pojmenovat problémy širší povahy. [...] Nedořešené problémy na diskusích letošního ŠP [...] naznačují další úskalí teoretické reflexe a kritického posuzování vývoje autorského netradičního divadla, spočívající v tom, že nedostatek fundovanosti bývá někdy nahrazován nedostatkem tolerance k odlišnému divadelnímu názoru. (Vedral, Jan. Přehlídka ve vývoji. AS 1984, roč. 21, č. 8, s. 3–5)

Posuzováno v kontextu současného českého divadla, nemohla přehlídka přinést víc, než přinesla, spíš naopak. Jen okouzlená duše laika mohla očekávat, že všechna představení budou jedinečnými, svou ideovou i uměleckou hodnotou dech vyrážejícími zážitky, že všechny diskuse skončí jasným, přijatelným a podstatu viděného vyčerpávajícím ortelem moudré porotcovské autority. I když hostitelské město stále zaplňuje výkladní skříně poutači na představení, není již několik let přehlídka výkladní skříní nezpochybnitelných výsledků mladého netradičního autorského divadla, ale místem, kde se vede vyčerpávající zápas o poznání skutečných hodnot a společenských perspektiv tohoto druhu amatérské divadelní tvorby. Písecká přehlídka zachycuje divadelní názor, který se vyvíjí. K tomu, aby jej mohla zachytit co nejkomplexněji, musí se přirozeně vyvíjet sama... (Ibid.)

Kichotání, Expedice, Oidipus, Mellem a částečně i některá další představení naznačují, že současné autorské divadlo začíná syntetizovat a systematicky využívat často chaotické výsledky předchozí eruptivní vývojové periody k hlubokému vyjádření současných témat. Cesta od nadužití nápadů k precizování myšlenek není snadná, vede k další vnitřní žánrové diferenciaci tohoto druhu amatérského divadla a v mnohém ho začíná přibližovat k tzv. tradičnímu divadlu, které prošlo v posledních letech rovněž složitým vývojem. (Ibid.)